Valiokunnan mietintö TaVM 29/2018 vp─ HE 199/2018 vp

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi biopolttoöljyn käytön edistämisestä, biopolttoaineiden käytön edistämisessä liikenteessä annetun lain muuttamisesta sekä biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi biopolttoöljyn käytön edistämisestä, biopolttoaineiden käytön edistämisessä liikenteessä annetun lain muuttamisesta sekä biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 199/2018 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty liikenne- ja viestintävaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 38/2018 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 37/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- hallitusneuvos Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö
- yli-insinööri Jukka Saarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- vararehtori Jari Hämäläinen, Lappeenrannan teknillinen yliopisto
- tutkimusjohtaja Petteri Laaksonen, Lappeenrannan teknillinen yliopisto
- johtaja Pekka Ripatti, Energiavirasto
- johtaja Jukka Heiskanen, Fortum Oyj
- yhteiskuntasuhdejohtaja Ilkka Räsänen, Neste Oyj
- vastuullisuusjohtaja Timo Huhtisaari, North European Oil Trade Oy
- yhteiskuntasuhdejohtaja Mika Aho, St1 Nordic Oy
- vastuullisuusjohtaja Lea Rankinen, Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta
- tutkimusprofessori Nils-Olof Nylund, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- johtaja Marko Janhunen, UPM-Kymmene Oyj
- toimialapäällikkö Tage Fredriksson, Bioenergia ry
- asiantuntija Jukka Makkonen, Energiateollisuus ry
- professori Martti Larmi

Valmis
5.0

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Kraton Chemical Oy
- Autotuojat ja -teollisuus ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki biopolttoöljyn käytön edistämisestä. Lämmitykseen, työkoneisiin ja kiinteästi asennettuihin moottoreihin tarkoitetusta kevyestä polttoöljystä osa olisi vuodesta 2021 alkaen korvattava biopolttoöljyllä. Vuonna 2028 jakeluvelvoite olisi 10,0 prosenttia. Seuraamusmaksu jakeluvelvoitteen laiminlyömisestä olisi 0,04 euroa megajoulelta. Hallintomenettelyt ja toimivaltaiset viranomaiset olisivat vastaavat kuin biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia siten, että jakeluvelvoitetta tiukennettaisiin vuodesta 2021 alkaen. Vuonna 2029 jakeluvelvoite olisi 30,0 prosenttia. Kehittyneiden biopolttoaineiden lisävelvoitetta tiukennettaisiin myös vuodesta 2021 alkaen, ja vuonna 2030 se olisi 10,0 prosenttiyksikköä. Lisäksi lisävelvoitteen laiminlyönnistä säädettäisiin seuraamusmaksu, joka olisi 0,03 euroa megajoulelta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että biopolttoaineista ja bionesteistä annettuun lakiin lisättäisiin viittaus biopolttoöljyn käytön edistämisestä annettuun lakiin.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Ehdotuksen taustalla ovat Suomen energia- ja ilmastopolitiikan keskeiset linjaukset, jotka sisältyvät kansalliseen energia- ja ilmastostrategiaan (VNS 7/2016 vp). Näiden linjausten taustalla on kansallisista lähtökohdista, EU-tason instrumenteista ja kansainvälisestä ilmastopolitiikasta seuraavia tavoitteita ja reunaehtoja. Energia- ja ilmastostrategiassa keskeiseen asemaan nousee tavoite liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää laajaa keinovalikoimaa liikenteen päästöjen vähentämiseksi, mutta ratkaiseviksi tekijöiksi nousevat nyt esitetyn ehdotuksen tavoitteena olevat liikenteen biopolttoaineiden osuuden nostaminen 30 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä ja lämmityksen ja työkoneiden kevyen polttoöljyn osittainen korvaaminen biopolttoöljyllä.

Nyt käsiteltävässä ehdotuksessa näihin tavoitteisiin vastattaisiin ensinnäkin liikenteen biopolttoaineita koskevalla jakeluvelvoitteella. Jakeluvelvoite tulee nähdä yhtenä osana kokonaisuutta, johon kuuluu lukuisia muita toimia ja ohjauskeinoja, joilla tähdätään liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Näitä toimia ovat esimerkiksi autoverotuksen muutos, liikennejärjestelmän ja ajoneuvojen energiatehokkuuden parantaminen, liikennesuoritteiden kasvun pysäyttä-

minen ja taittuminen laskuun, autokannan sähköistäminen, uusien käyttövoimien ja teknologioiden kehittäminen sekä liikennesuunnittelun parantaminen. Esityksessä ehdotetaan lisäksi uutta lakia biopolttoöljyn käytön edistämisestä. Tämä merkitsisi lämmitykseen, työkoneisiin ja kiinteästi asennettuihin moottoreihin käytettävän biopolttoöljyn jakeluvelvoitteita.

Jakeluvelvoitetta ja muita esitettyjä toimia voidaan pitää toisaalta keskeisenä välineenä vastata konkreettisiin taakanjakosektorin päästövähennystavoitteisiin ja toisaalta keinona edistää biojalostamoinvestointeja ja tuotanto- ja jakeluinfrastruktuuria, kotimaista bioenergiaa ja energiaomavaraisuutta. Ehdotuksessa yhdistyvät siten EU-tason ja kansalliset tavoitteet. Vaikka ehdotus ei kaikilta osin vastaa jäljempänä tarkasteltuja teknologianeutraliteetin ja kiertotalousajattelun lähtökohtia, talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tässä vaiheessa perusteltuna etenemistapana ja puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Keskeisten ehdotusten arviointia

Ehdotuksen mukaan liikenteen biopolttoaineiden jakeluvelvoitetta tiukennettaisiin tasaisesti vuodesta 2021 alkaen niin, että jakeluvelvoite olisi 18 prosenttia vuonna 2021 ja 30 prosenttia vuonna 2029. Niin sanotusta tuplalaskennasta luovuttaisiin vuodesta 2021 alkaen. Tähän asti tiettyjen, jakeluvelvoitelain liitteessä tarkoitetuista raaka-aineista valmistettujen biopolttoaineiden energiasisällön on laskettu täyttävän jakeluvelvoitetta kaksinkertaisena. Vaikka tuplalaskenta olisi edelleen EU-sääntelyn perusteella mahdollista, sitä ei pidetä tarpeellisena, koska Suomi tulisi joka tapauksessa saavuttamaan RED II -direktiivin mukaisen liikenteen uusiutuvan energian tavoitteen ja koska asetettava kehittyneiden biopolttoaineiden lisävelvoite olisi merkittävästi RED II:n vaatimuksia tiukempi. Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisäksi, että lämmitykseen, työkoneisiin ja kiinteästi asennettuihin moottoreihin tarkoitetusta kevyestä polttoöljystä osa olisi vuodesta 2021 alkaen korvattava biopolttoöljyllä. Jakeluvelvoite olisi 3 prosenttia vuonna 2021 ja nousisi 10 prosenttiin asti vuoteen 2028. Myöskään tältä osin ei sovellettaisi tuplalaskentaa.

Talousvaliokunta katsoo, että ehdotetut jakeluvelvoitteet ovat tehokas ja nopea tapa edistää päästövähennystavoitteiden saavuttamista. Talousvaliokunta yhtyy ehdotuksen perusajatukseen siitä, että kunnianhimoisilla biopolttoaineita koskevilla velvoitteilla voidaan luoda kannusteita biopolttoaineiden kehittämiselle ja valmistukselle sekä niihin liittyville investoinneille.

Ympäristövaliokunta on kiinnittänyt talousvaliokunnalle ehdotuksesta antamassaan lausunnossa (YmVL 37/2018 vp — HE 199/2018 vp) huomiota biopolttoaineiden raaka-ainepohjaan liittyviin ympäristövaikutuksiin. Runsaalla kotimaisen metsäbiomassan käytöllä voi olla myös kielteisiä vaikutuksia Suomen hiilinieluun, etenkin jos biopolttoaineita valmistetaan muustakin kotimaisesta metsäperäisestä biomassasta kuin metsäteollisuuden tähteistä ja jätteistä. Tämä korostaa kiertotalousajattelun tarvetta, pyrkimystä ohjata arvokkaita raaka-aineita korkean jalostusarvon tuotteisiin ja teknologianeutraalin lähestymistavan merkitystä.

Talousvaliokunta kiinnittää huomiota ehdotuksen kustannusvaikutuksiin liittyviin epävarmuustekijöihin. Myös liikenne- ja viestintävaliokunta on ehdotuksesta antamassaan lausunnossa (LiVL 38/2018 vp — HE 199/2018 vp) kiinnittänyt huomiota siihen, että esimerkiksi lähtöarvoihin ja kehittyneiden biopolttoaineiden tulevaan hintakehitykseen sekä saatavuuteen liittyvät epävarmuustekijät vaikeuttavat ehdotuksen kustannusvaikutusten arviointia. Tämä liittyy myös eh-

dotuksen kuluttajavaikutuksiin ja edellä viitatussa ympäristövaliokunnan lausunnossa esille tuotuun tarpeeseen edistää ilmastoystävällisiä lämmitysratkaisuja ja esimerkiksi öljylämmityksestä luopumista. Tärkeää on erityisesti huomioida muitakin kuin polttoon perustuvia vähäpäästöisiä lämmitysratkaisuja. Samalla tulee arvioida pienituloisille suunnattuja energiakorjausavustus- tai rahastojärjestelmiä.

Talousvaliokunta on eri asiayhteyksissä, esimerkiksi energia- ja ilmastoselonteosta antamassaan mietinnössä (TaVM 8/2017 vp — VNS 7/2016 vp) korostanut kehittyneiden biopolttoaineiden merkitystä energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Samalla valiokunta on painottanut, että vahvasti biopolttoaineisiin nojaavaan strategiaan sisältyy myös riskejä. Valiokunta on korostanut teknologianeutraaliutta ja siirtymää kohti jäte- ja tähdepohjaisia raaka-aineita ja kritisoinut suljettuun raaka-ainelistaukseen perustuvaa lähestymistapaa. Keskeinen lähtökohta on myös, ettei biopolttoaineiden edistämistä tule nähdä vastakkaisena muille nähtävissä oleville energiapolitiikan kehitystrendeille, kuten liikenteen sähköistymiselle.

Nyt käsiteltävä ehdotus on keskeinen keino vastata sekä päästövähennystavoitteisiin että biopolttoaineiden kehittymisen edellytyksiin. Talousvaliokunta korostaa kuitenkin, että sääntelyä tulee arvioida myös niistä lähtökohdista, joita edellä viitatuissa valiokuntien kannanotoissa on tuotu esille. Seuraavassa tarkastelluista, pääosin EU-tason lainsäädännön nykytilasta ja odotettavissa olevista muutoksista ja osaltaan myös kansallisista, erityisesti verolainsäädäntöön liittyvistä syistä nyt käsiteltävällä ehdotuksella ei tässä vaiheessa toisaalta ole mahdollista vastata kaikilta osin näihin tavoitteisiin.

Biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden rooli

Lähtökohtana teknologianeutraalius. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa arvioinnin kohteeksi on noussut biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien polttoaineiden mahdollisuudet ja merkitys tulevaisuuden energiamarkkinoilla. Myös muilla kuin biopohjaisilla polttoaineilla voi olla keskeinen merkitys päästöjen vähentämisessä, eivätkä biopolttoaineet toisaalta edes riitä koko ajoneuvokannan käyttöön. Myös liikenne- ja viestintävaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota tarpeeseen kehittää lainsäädäntöä niin, että sen lähtökohtana olisi laajemmin uusiutuvien polttoaineiden eikä ainoastaan biopolttoaineiden tarkastelu.

Teknologianeutraaliuden ja mahdollistavan sääntelyn lähtökohta on ollut keskeinen myös talousvaliokunnan energia- ja ilmastopolitiikkaa koskevissa mietinnöissä ja lausunnoissa (ks. esimerkiksi TaVM 8/2017 vp — VNS 7/2016 vp). Esimerkkinä mahdollisesta tulevaisuuden teknologiasta on edellä viitatussa liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnossakin tarkasteltu Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Teknologian tutkimuskeskus VTT:n yhteishanke, jossa on käynnistetty hiilivetyjä tuottava Soletair-pilottilaitos. Prosessin lopputuotteena on niin sanottu sähköinen polttoaine eli uusiutuva ja hiilineutraali raakaöljy.

Talousvaliokunta on arvioinut, tulisiko nyt käsiteltävää sääntelyä muuttaa siten, että biopolttoaineiden sijasta käytettäisiin määritelmää ”uusiutuvat polttoaineet”, ja millä tavoin lain velvoitteiden piiriin voitaisiin sisällyttää myös muut kuin biopohjaiset polttoaineet.

EU-sääntelyn reunaehdot. Kansallisen biopolttoaineiden käytön edistämistä koskevan sääntelyn laadinnassa on huomioitava EU-lainsäädännöstä seuraavat velvoitteet. Lisäksi sääntelyn toimivuuden ja tarkoituksenmukaisuuden kannalta on tärkeää, että kansallisen ja EU-tason sääntelyn rakenteet ovat yhteensopivia. Nyt käsiteltävän sääntelyn osalta tällä on merkitystä sekä käytetyn terminologian että sääntelyn soveltamisalan ja sisällön kannalta. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa sekä edellä viitatussa liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnossa on tuotu esille ajatus biopolttoaineiden käsitteen korvaamisesta uusiutuvan polttoaineen käsitteellä. EU-sääntelyn lähtökohdista tätä voitaisiin pitää perusteltuna RED II -direktiivissä käytetyn käsitteistön kannalta.

Vaikka talousvaliokunta pitää tärkeänä, että sääntely jatkossa rakennetaan sekä terminologiansa että soveltamisalansa kannalta teknologianeutraalista lähtökohdasta, erityisesti asiaa koskevan EU-tason täytäntöönpanosääntelyn keskeneräisyys ja jäljempänä tarkasteltavat verotukseen liittyvät syyt eivät puolla esitetyn sääntelyn muokkaamista tältä osin nyt käsiteltävän ehdotuksen yhteydessä. Sisällöllisesti muuta kuin biologista alkuperää olevien uusien polttoaineiden sisällyttäminen soveltamisalaan olisi tässä vaiheessa ongelmallista sen vuoksi, että RED II -direktiivin nojalla annettavien delegoitujen säännösten valmistelu on vielä kesken. RED II -direktiivin mukaan muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita koskevaa sääntelyä täydennetään komission hyväksymillä delegoiduilla säädöksillä. Komission tulee antaa säädökset viimeistään 31.12.2021. Kansallista sääntelyä ei ole perusteltua valmistella ennen kuin on selvillä, mitä edellytetään sellaisilta muuta kuin biologista alkuperää olevilta uusiutuvilta polttoaineilta, jotka hyväksytään RED II -direktiivin mukaiseen kansalliseen uusiutuvan energian osuuteen liikenteessä ja EU:n uusiutuvan energian kokonaistavoitteeseen. Tässä yhteydessä tulee arvioida paitsi jakeluvelvoitelakiin (446/2007) myös biopolttoaineista ja bionesteistä annettuun ns. kestävyyslakiin (393/2013) liittyvät muutostarpeet.

Verotus. Jakeluvelvoitelaki ja valmisteverotus liittyvät vahvasti toisiinsa. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia nestemäisiä ja kaasumaisia liikenteen polttoaineita ei ole määritelty sellaisiksi polttoaineiksi, joista olisi suoritettava valmisteverona energiasisältöveroa ja hiilidioksidiveroa. Tästä seuraa, ettei mainittuihin polttoaineisiin sovelleta valmisteverotuslakia eikä niitä luovuteta kulutukseen valmisteverotuslain 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Mikäli nyt käsiteltävään sääntelyyn sisällytettäisiin biopolttoaineiden lisäksi myös muut uusiutuvat polttoaineet, ne tulisi saattaa vastaavalla tavalla valmisteverojärjestelmän piiriin. Tässä tulee huomioida myös EU:n valtiontukisääntely: polttoaineita tulee verottaa teknologianeutraalin veromallimme mukaisesti, jos jakeluvelvoite ulotetaan niihin. Tämän toteuttaminen edellyttäisi sekä muuta kuin biologista alkuperää olevien polttoaineiden että niiden energiasisällön, polton hiilidioksidipäästön ja elinkaaripäästön määrittelemistä. Tämän ei ole arvioitu olevan toteutettavissa ennen kuin komissio on antanut asiaan liittyvät, edellä mainitut RED II -direktiivissä tarkoitetut delegoidut säädökset.

Tarkistuspisteiden tarve

Ehdotuksen valiokuntakäsittelyn yhteydessä on arvioitu tarvetta säätää erikseen jakeluvelvoitetta koskevasta arviointipisteestä. Tämä merkitsisi jakeluvelvoitteen arviointia ja mahdollista velvoitteen korjaamista ylös- tai alaspäin toteutuneen kehityksen mukaan esimerkiksi 2—4 vuoden

välein. Arviointiin vaikuttavia tekijöitä voisivat olla esimerkiksi sähköautojen määrän kehitys ja energiatehokkuuden paraneminen.

Talousvaliokunta pitää välttämättömänä ja osin jo voimassa olevan EU-sääntelyn sisällön ja mahdollisten tulevien muutosten vuoksi selvänä, että sääntelyyn kohdistuu tarkastelujaksolla 2021—2030 arviointeja, tarkistuksia ja muutoksia. Sääntelyn taustalla olevaan RED II -direktiiviin itsessään sisältyy useita tarkastuspisteitä. Vaikka nämä eivät sellaisenaan kohdistu jakeluvelvoitteen asettamiseen, niillä voi olla keskeisiä vaikutuksia nyt käsiteltävän lainsäädännön uudistamis- ja kehittämistarpeisiin. Uusiutuvan energian sääntelyalue on luonteeltaan dynaaminen sekä ilmastotavoitteisiin kohdistuvien tavoitteiden että teknologisen kehityksen vuoksi. Talousvaliokunta painottaa sääntelyn arviointitarvetta erityisesti siinä vaiheessa, kun edellä mainitut komission delegoidut säädökset on hyväksytty: tavoitteena tulee tällöin olla teknologianeutraali ja mahdollisimman laaja myös muiden kuin biopohjaisten polttoaineiden sisällyttäminen sääntelyn piiriin.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa erillisiä lainsäädännöstä seuraavia kansallisia arviointipisteitä on pidetty ongelmallisina erityisesti niistä investointiympäristölle seuraavan epävarmuuden vuoksi. Tämä liittyy erityisesti suunniteltuihin ja jo pitkälle valmisteltuihin biojalostamoinvestointeihin ja tuleviin biopolttoaineiden kehittämisen panostuksiin. On epävarmaa, saavutettaisiinko erillisillä kansallisesti säädettävillä arviointipisteillä merkittävää lisäarvoa tai olisivatko saavutetut hyödyt ainakaan investointiympäristölle aiheutuvasta epävarmuudesta johtuvia haittoja suuremmat. Sääntelyn arvioinnille ja tarvittavien kansallisten muutosten toteuttamiselle tarkoituksenmukaisena ajankohtana ei toisaalta ole estettä, vaikka asiasta ei erikseen säädetäkään. Kriteerinä voisivat olla sähköautojen määrän ja energiatehokkuuden lisäksi esimerkiksi alan teknologinen kehitys, polttoaineiden hintakehitys, Suomeen syntyneet investointipäätökset ja kestävästi tuotettujen raaka-aineiden saatavuus. Erillisen tarkistuspisteen säätäminen voisi toisaalta myös ohjata sääntelyn tarkastelun ja muutosten toteuttamisen ajankohtaa epätarkoituksenmukaisella tavalla. Talousvaliokunta pitää hallituksen esityksen mukaisia sääntelyratkaisuja tässä vaiheessa perusteltuina.

Kokoavia huomiota ja kehittämistarpeita

Talousvaliokunta pitää keskeisenä kehittää uusiutuvien polttoaineiden markkinaa teknologianeutraaliuden ja mahdollistavan sääntelyn lähtökohdista. Tämä tarkoittaa sekä nyt käsiteltävän sääntelyn päivittämistä että muiden ohjauskeinojen jatkuvaa arviointia tuleva teknologinen kehitys huomioon ottaen. Lisäksi on tärkeää huomioida eri käyttövoimien tasapuoliset kilpailuedellytykset ja arvioida tarvetta edistää myös esimerkiksi bioetanolin tuotantoa ja sen käytön edellyttämiä ajoneuvojen konversioita. Tuleva teknologinen kehitys voi mahdollistaa myös nykyisiin moottoreihin ja jakelujärjestelmiin sopivien synteettisten, hiilineutraalien polttoaineiden valmistamisen. Nyt käsiteltävän sääntelyn kehittämisen kannalta keskeisintä on, että sääntelyn soveltamisalassa tulee jatkossa ottaa huomioon myös muut kuin biologista alkuperää olevat uusiutuvat polttoaineet. Tulevat EU-tason RED II -direktiiviin liittyvät delegoidut säädökset ovat keskeinen sääntelykeino, joka avaa mahdollisuuden myös kansallisen sääntelyn muuttamiselle tämän tavoitteen toteuttamiseksi.

Vaikka talousvaliokunta pitää esitettyjä sääntelyratkaisuja tässä vaiheessa perusteltuina, valiokunta katsoo, että uusiutuvien polttoaineiden sääntelyä tulee kehittää kokonaisuutena, joka rakentuu — EU-sääntelyn reunaehdot huomioiden — uusiutuvien polttoaineiden käsitteen ja laaja-alaisen raaka-ainepohjan varaan. Talousvaliokunta pitää tärkeänä toteuttaa tätä koskevat muutokset kansalliseen sääntelyyn heti, kun tämä on EU-sääntelyn näkökulmasta mahdollista. Talousvaliokunta painottaa tältä kannalta myös ennakoivan ja etupainotteisen EU-vaikuttamisen merkitystä. Tämä liittyy sekä RED II -direktiivin täytäntöönpanoa koskevan sääntelyn että laajemminkin uusiutuvaa energiaa koskevan sääntelyn valmisteluun.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

> *Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 199/2018 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.*

Helsingissä 24.1.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Touko Aalto vihr
jäsen Harry Harkimo liik
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Lea Mäkipää sin
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
varajäsen Lasse Hautala kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen

VASTALAUSE 1

Perustelut

Öljylämmitysremontteihin tarvitaan tukea

Suomessa on edelleen noin 190 000 öljylämmitteistä omakotitaloa. Jakeluvelvoite on riittämätön keino vähentää lämmityksen päästöjä. Esitykseen tulisi sisältyä toimenpiteet, kuinka energiaremontteja vauhditetaan ja mikä on tavoiteaikataulu öljylämmityksen korvaaviin lämmitysmuotoihin siirtymiselle. Tarvitaan toimenpideohjelma, jolla öljylämmitteisten talojen energiaremontteja vauhditetaan. Lämmitysremontteihin tarvitaan tukea, jota tarvitsevat erityisesti vähävaraiset, usein iäkkäät omakotitaloissa asujat. Tukea energiaremontteihin tulee myöntää sosiaalisin perustein, jotta yksittäisille ihmisille ei synny kohtuuttomia kustannuksia lämmitysjärjestelmän uudistamisesta. *(Vastalauseen lausumaehdotus 1)*

Synteettiset, hiilineutraalit polttoaineet

Lainsäädännön tavoitteena tulee olla liikenteen polttoaineiden hiilineutraalisuus ilmastolle. Teknologian kehitys mahdollistaa uusien hiilineutraalien polttoaineiden, jotka sopivat nykyisiin moottoreihin ja jakelujärjestelmiin, valmistuksen. Synteettiset polttoaineet vastaavat biopolttoaineita, mutta raaka-aineet valmistetaan sähköllä kasvien yhteyttämisen sijaan. Synteettisiä polttoaineita tarvitaan liikenteen hiilineutraaliuden saavuttamiseksi myös Suomessa, eikä tämä hallituksen esitys tunnista niitä. Lainsäädäntöä tulee muuttaa tältä osin RED II -esityksen vaatimien muutosten yhteydessä. *(Vastalauseen lausumaehdotus 2)*

Teknologinen kehitys vaatii säännöllistä arviointia

Hallituksen esitys lukitsisi sekoitevelvoitteiden noston 12 vuodeksi, jona aikana muutosten tekeminen olisi lainsäädäntöprosessin takana. Eduskunnan tulisi tässä yhteydessä linjata ennakoitavuuden ja avoimuuden nimissä, että nopean teknologian kehityksen vuoksi arviointia säännöllisin väliajoin todennäköisesti tarvitaan. On tärkeää puolueettomasti arvioida mm. biopolttoaineiden ja niiden raaka-aineiden saatavuutta, teknologian kehitystä, polttoaineiden hintakehitystä sekä saavutettuja päästövähennyksiä suhteessa tavoitteeseen. Arvion perusteella tehtäisiin tarvittaessa korjauksia.

Kun uusiutuvan energian direktiivi RED II täytyy toimeenpanna kansalliseen lainsäädäntöön vuoden 2021 loppuun mennessä, antaa se luontevan kohdan arvioida myös sitä, ovatko tekniset ja muut edellytykset olemassa sähköisten (synteettisten) polttoaineiden tuomiseksi velvoitteen piiriin.

Samassa yhteydessä arvioidaan seuraavien tarkastelupisteiden tarpeellisuus sekä ajankohdat ennen vuotta 2024. Lakiesityksen perusteiden mukaisesti jakeluvelvoitetta vuoden 2025 jälkeiselle ajalle on arvioitava viimeistään vuonna 2024 ottaen huomioon teknologian kehitys, polttoaineiden hintakehitys ja raaka-aineiden saatavuus sekä raaka-ainemarkkinat sekä päästövähennysta-

voitteet. Tässä yhteydessä tulee myös harkita, onko syytä säätää uusia tarkastelupisteitä vuosikymmenen loppupuolelle. *(Vastalauseen lausumaehdotus 3)*

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään kolme lausumaa ***(Vastalauseen lausumaehdotukset)***.

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee suunnitelman lämmitysremonttien vauhdittamiseksi, öljylämmitteisten omakotitalojen siirtämiseksi vähäpäästöisiin ratkaisuihin sekä erityisesti pienituloisille suunnatun energiakorjausavustuksen kehittämiseksi.

2. Eduskunta edellyttää, että uusiutuvan energian direktiivin RED II:n toimeenpanon yhteydessä vuoden 2021 loppuun mennessä arvioidaan, ovatko tekniset ja muut edellytykset olemassa synteettisten polttoaineiden tuomiseksi velvoitteen piiriin.

3. Eduskunta edellyttää, että viimeistään vuonna 2024 arvioidaan muutostarpeet sekoite- ja jakeluvelvoitteeseen huomioon ottaen teknologian kehitys, polttoaineiden hintakehitys, vaikutukset raaka-ainemarkkinoihin sekä päästövähennystavoitteet.

Helsingissä 24.1.2019

Lauri Ihalainen sd
Touko Aalto vihr
Johanna Ojala-Niemelä sd
Hanna Sarkkinen vas

VASTALAUSE 2

Perustelut

Nyt ehdotettu laki biopolttoöljyn käytön edistämisestä merkitsisi, että vuodesta 2021 alkaen osa kevyestä polttoöljystä olisi korvattava biopolttoöljyllä. Vuonna 2028 jakeluvelvoite olisi 10,0 prosenttia. Seuraamusmaksu jakeluvelvoitteen laiminlyömisestä olisi 0,04 euroa megajoulelta.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia siten, että jakeluvelvoitetta tiukennettaisiin vuodesta 2021 alkaen. Lisävelvoitteen laiminlyönnistä säädettäisiin seuraamusmaksu, joka olisi 0,03 euroa megajoulelta.

Ensinnäkin perussuomalaiset ovat alusta pitäen suhtautuneet varsin kriittisesti nyt tehtyihin esityksiin, koska lakeihin liittyy paljon sellaisia vaikutuksia, joita perussuomalaiset eivät voi hyväksyä. Biopolttoaineiden, erityisesti kehittyneiden biopolttoaineiden fossiilisia tuotteita korkeammat hinnat tulevat nostamaan polttoainekustannuksia. Maaliikennepalvelusektorille kustannukset nousevat tavoiteskenaariossa 0,8 prosenttia vuonna 2030. Todellisuudessa hinnankorotukset ovat huomattavan paljon suuremmat kuin mitä hallitus antaa esityksessään ymmärtää.

Maataloudessa puolestaan kustannusten nousu aiheutuu jakeluvelvoitteen työkoneita koskevista muutoksista ja kohdistuu etenkin viljanviljelyyn. Tämä on viljelijöitä kohtaan kohtuuton lisärasite etenkin, kun tiedetään viljelijöiden haasteet viime vuosina. Samoin lämmityshinnan nousu lisää kustannuksia öljylämmitystaloissa. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä näkee, että tämäkin on kohtuutonta etenkin eläkeläisiä mutta myös kaikkia muitakin omakotiasujia kohtaan.

Perussuomalaiset näkevät, että ei ole tarpeen tehdä sellaisia päätöksiä, joista koituu Suomelle ja Suomen yrityksille kilpailukykyhaittaa. Lakiehdotuksista koituu tai syntyy satojen miljoonien eurojen kustannus eri toimijoille sekä yrityssektoreille (ml. metsäteollisuus), aivan kuten edellä on jo todettu.

Myös logistiikkakustannusten nousun vaikutus on lakiesityksen myötä Suomen kaltaisessa pitkien logistisien yhteyksien maassa huomattava. Henkilöautoilijat maksavat tästä sievoisen summan korotettuina polttoainemaksuina. Näitäkään kustannuksia hallitus ei tuo omassa esityksessään selkeästi julki.

Lopuksi perussuomalaiset näkevät, että poliittisia päätöksiä tehtäessä tulisi aina asettaa etusijalle maamme kansallinen etu. Nyt näin ei ole tapahtunut. Ei siis tässäkään lakipaketissa. Tämä on sekä pöyristyttävää että tuomittavaa. Istuva hallitus tuntuukin täysin unohtaneen sen pääasiallisen tehtävän, Suomen kansan ja sen edun ajamisen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hylätään.

Valiokunnan mietintö TaVM 29/2018 vp
Vastalause 2

Helsingissä 24.1.2019

Laura Huhtasaari ps